

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Διαγνωστικές Προσεγγίσεις στη Λογοπαθολογία

Ενότητα 6: Κοινές Διαδικασίες Αξιολόγησης των Διαταραχών Επικοινωνίας

Μελπομένη (Μελίνα) Νησιώτη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα Λογοθεραπείας

Διαγνωστικές Προσεγγίσεις στη Λογοπαθολογία

Ενότητα 6: Κοινές Διαδικασίες Αξιολόγησης των Διαταραχών Επικοινωνίας.

Μελπομένη (Μελίνα) Νησιώτη

M.Sc., Καθηγήτρια Εφαρμογών

Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Άνοιχτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Κατανόηση των οκτώ βασικών μεθόδων για την αξιολόγηση των περισσότερων λογοπαθολογικών διαταραχών – ειδικότερα, της άρθρωσης, της γλώσσας, της φωνής, και της ροής.

Περιεχόμενα ενότητας

- Στοματοπροσωπική Εξέταση
 - Ερμηνεία Στοματοπροσωπικής Εξέτασης
- Λήψη Δείγματος Λόγου και Ομιλίας
- Αξιολόγηση Ρυθμού Ομιλίας
- Καθορισμός Καταληπτότητας
- Καθορισμός Καταληπτότητας

Στοματοπροσωπική Εξέταση

Στοματοπροσωπική Εξέταση (1 από 6)

- Η «στοματοπροσωπική εξέταση», είναι σημαντική για μια πλήρη αξιολόγηση.
- Σκοπός της είναι να εντοπίσει ή να αποκλείσει δομικές ή λειτουργικές αιτίες, οι οποίες σχετίζονται με τις διαταραχές επικοινωνίας ή κατάποσης. Το περιεχόμενο αυτού του κεφαλαίου αφορά κυρίως στην επικοινωνιακή λειτουργία. (Shipley & McAfee, 2009; Καμπανάρου, 2007; Haynes, & Pindzola, 2004; Hegde, 1996)

Στοματοπροσωπική Εξέταση (2 από 6)

- Το ελάχιστο, ένας κλινικός θα χρειαστεί:
 - γάντια μίας χρήσεως,
 - ένα χρονόμετρο,
 - ένα φακό και ένα γλωσσοπίεστρο,
 - ένας ράβδος δήξεως/δαγκώματος (για τον διαχωρισμό γλωσσικών και γναθικών κινήσεων),
 - μία γάζα (Dworkin & Culatta, 1996; Hall, 2002; St. Louis & Ruscello, 2000).

Στοματοπροσωπική Εξέταση (3 από 6)

- Το ελάχιστο, ένας κλινικός θα χρειαστεί:
 - έναν βαμβακοφόρο στυλεό
 - ένα μικρό καθρεφτάκι (για την αξιολόγηση της υπερωϊοφαρυγγικής κίνησης.
 - Τρόφιμα όπως φιστικοβούτυρο ή μαρμελάδες ή ειδικά σπρέι με γεύσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε στρατηγικά σημεία μέσα στην στοματική κοιλότητα. Σιγουρευτείτε παίρνοντας την άδεια του γονέα πριν χορηγήσετε οτιδήποτε φαγώσιμο. (Dworkin & Culatta, 1996; Hall, 2002; St. Louis & Ruscello, 2000)

Στοματοπροσωπική Εξέταση (4 από 6)

- Πάντα να θεωρείτε ότι οι εξεταζόμενοι να αποτελούν κίνδυνο μόλυνσης, γι αυτό χρησιμοποιήστε κατάλληλες πρακτικές προφύλαξης, όπως:
 - Αποστειρώστε κάθε εργαλείο που χρησιμοποιείται στο στόμα.
 - Πλύνετε τα χέρια πριν και μετά την επαφή με τον εξεταζόμενο.
 - Φορέστε γάντια εάν θα υπάρξει επαφή με σωματικά υγρά, βλεννώδεις μεμβράνες ή διαρρηγμένη επιδερμίδα. (Dworkin & Culatta, 1996; Hall, 2002; St. Louis & Ruscello, 2000)

Στοματοπροσωπική Εξέταση (5 από 6)

- Πάντα να θεωρείτε ότι οι εξεταζόμενοι να αποτελούν κίνδυνο μόλυνσης, γι αυτό χρησιμοποιήστε κατάλληλες πρακτικές προφύλαξης, όπως:
 - Αφαιρέστε τα γάντια προσεκτικά, χωρίς να ακουμπήσετε το εξωτερικό τους (αναποδογυρίστε τα όταν τα αφαιρείτε) και μετά απορρίψτε τα με ασφάλεια.
 - Πλύνετε τα χέρια μετά την αφαίρεση των γαντιών.
 - Χρησιμοποιείτε προστατευτικά ματιών και στόματος σε περίπτωση επαφής σας με σωματικά υγρά. (Dworkin & Culatta, 1996; Hall, 2002; St. Louis & Ruscello, 2000).

Στοματοπροσωπική Εξέταση (6 από 6)

- Πάντα να θεωρείτε ότι οι εξεταζόμενοι να αποτελούν κίνδυνο μόλυνσης, γι αυτό χρησιμοποιήστε κατάλληλες πρακτικές προφύλαξης, όπως:
 - Αλλάξτε τα ρούχα σας εάν πέσει πάνω τους αίμα ή σωματικό υγρό από άλλο άτομο.
 - Μη χρησιμοποιείτε ποτέ τον εξοπλισμό μιας χρήσης (π.χ. γάντια, γλωσσοπίεστρο, κλπ.) παραπάνω από μία φορά.
 - Ακολουθήστε τις πολιτικές ελέγχου λοιμώξεων του πλαισίου σχετικά με τις διαδικασίες αποστείρωσης και καθαρισμού διάφορων εργαλείων. (Dworkin & Culatta, 1996; Hall, 2002; St. Louis & Ruscello, 2000)

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ανοιτά μαθήματα
opencourses

Ερμηνεία Στοματοπροσωπικής Εξέτασης

Ερμηνεία Στοματοπροσωπικής Εξέτασης (1 από 2)

- Η έγκυρη ερμηνεία των ευρημάτων του στοματοπροσωπικού ελέγχου απαιτεί την πλήρη γνώση της ανατομίας, της φυσιολογίας, και της εννεύρωσης των στοματοπροσωπικών δομών.
- Σε συνδυασμό με την εμπειρία διεξαγωγής της στοματοπροσωπικής εξέτασης και την συσχέτιση της δομικής με την λειτουργική επάρκεια του μηχανισμού. Η ικανότητα χορήγησής της χρειάζεται χρόνο και εμπειρία για να αναπτυχθεί.

Ερμηνεία Στοματοπροσωπικής Εξέτασης (2 από 2)

- Πολλές κοινές παρατηρήσεις από την στοματοπροσωπική εξέταση μπορεί να οδηγήσουν σε πιθανές κλινικές επιπλοκές.
- Οι αρχάριοι κλινικοί θα πρέπει να συμβουλεύονται σημειώσεις – βιβλία ανατομίας, φυσιολογίας, και νευρολογίας, καθώς και κεφάλαια που αναφέρονται σε στοματοπροσωπικές εξετάσεις σε διαγνωστικά συγγράμματα.

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ανοιτά μαθήματα
opencourses

Λήψη Δείγματος Λόγου και Ομιλίας

Λήψη Δείγματος Λόγου και Ομιλίας (1 από 2)

- Η απόκτηση ενός αντιπροσωπευτικού γλωσσικού δείγματος από έναν ενήλικα εξεταζόμενο δεν είναι συνήθως ένα περίπλοκο έργο.
- Αν ο εξεταζόμενος έχει λεκτική επικοινωνία και ο κλινικός χρησιμοποιήσει ανοιχτού τύπου ερωτήσεις για να εκμαιεύσει απαντήσεις, τότε μπορεί να συλλεχθεί ένα κατάλληλο γλωσσικό δείγμα. (Hedge & Maul, 2006; Owens, 2004; Retherford, 2000; Weiss, 2001)

Λήψη Δείγματος Λόγου και Ομιλίας (2 από 2)

- Αν όμως αυτό δεν συμβεί, μπορούν να γίνουν συγκεκριμένες ερωτήσεις που θα είναι σχετικά με ενδιαφέροντα του εξεταζόμενου (π.χ. σπορ, χόμπι,) για να προκληθεί η παραγωγή διαλόγου. (Blockcolsky, 1990; Blockcolsky, Frazer, & Frazer, 1998.)
- Η συλλογή αντιπροσωπευτικού γλωσσικού δείγματος αποτελεί μεγαλύτερη πρόκληση με τα παιδιά, ειδικότερα αν είναι επιφυλακτικά. (Hedge & Maul, 2006; Owens, 2004; Retherford, 2000; Weiss, 2001)

Αξιολόγηση Ρυθμού Ομιλίας

Αξιολόγηση Ρυθμού Ομιλίας (1 από 4)

- Η ομιλία ενός ατόμου μπορεί άμεσα να επηρεάσει την άρθρωση, την καταληπτότητα, τη παραγωγή φωνής, και την ροή.
- Με κάποιους εξεταζόμενους, είναι απαραίτητες οι συχνές μετρήσεις ανά περιόδους ώστε να έχετε εικόνα βελτίωσης (όπως σε μία διαταραχή ροής) ή επιδείνωσης (όπως η καταληπτότητα που σχετίζεται με μυασθένεια gravis) στο χρόνο.

Αξιολόγηση Ρυθμού Ομιλίας (2 από 4)

- Ο καθορισμός μίας τυπικής αναλογίας λέξεων ανά λεπτό (ΛΑΛ) καθίσταται δύσκολος καθώς φυσιολογικά υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ ομιλητών μίας γλώσσας.
- Ένας γενικός δείκτης είναι ότι οι ενήλικες παράγουν κατά μέσο όρο 270 λέξεις/λεπτό κατά τη διάρκεια αυθόρμητης συζήτησης και 160-180 λέξεις/λεπτό όταν διαβάζουν δυνατά (Calvert and Silverman, 1983).

Αξιολόγηση Ρυθμού Ομιλίας (3 από 4)

- Ο ρυθμός της ομιλίας ενός υγιούς ενήλικα κυμαίνεται μεταξύ 220 – 410 λέξεις/λεπτό κατά τη διάρκεια μη διακοπτόμενου διαλόγου (Weiner, 1984).
- Ο ρυθμός ομιλίας στα παιδιά τείνει να είναι μειωμένος σε σύγκριση με τους ενήλικες. Οι Purcell και Runyan (1980) μέτρησαν τον ρυθμό ομιλίας παιδιών από την πρώτη έως την πέμπτη τάξη του δημοτικού και ανακάλυψαν μια μικρή αύξηση στη μέση ταχύτητα ομιλίας για κάθε τάξη.

Αξιολόγηση Ρυθμού Ομιλίας (4 από 4)

- Ο υπολογισμός του ρυθμού της ομιλίας ενός εξεταζόμενου δεν αποσκοπεί στη σύγκριση με τις ήδη υπάρχουσες νόρμες που απλά φανερώνουν αν η ταχύτητα εμπίπτει σε φυσιολογικά πλαίσια, είναι πιο αργή ή πιο γρήγορη.
- Η αξία αυτής της μέτρησης είναι ότι επιτρέπει στον κλινικό να εκτιμήσει την επίδραση της ταχύτητας στις ικανότητες επικοινωνίας του εξεταζόμενου.

Καθορισμός Καταληπτότητας

Καθορισμός Καταληπτότητας (1 από 7)

- Η μέτρηση της καταληπτότητας είναι απαραίτητη όταν υπάρχει ανάγκη για παρέμβαση, προσδιορίζοντας αρχικά τους παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτή ώστε να επιλεγθούν οι κατάλληλοι θεραπευτικοί στόχοι. (Shipley & McAfee, 2009; Haynes, & Pindzola, 2004)
- Πρέπει επίσης να καθοριστεί ένα μέτρο σύγκρισης (baseline) που θα λειτουργήσει ως σημείο αναφοράς κατά την έναρξη της θεραπείας και να καταγραφεί η πρόοδος του ατόμου.

Καθορισμός Καταληπτότητας (2 από 7)

- Οι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την καταληπτότητα της ομιλίας ενός ατόμου περιλαμβάνουν:
 - Τον αριθμό των ηχητικών λαθών.
 - Τον τύπο των ηχητικών λαθών.
 - Την ασυνέπεια των λαθών.
 - Τα λάθη στα φωνηέντα.
 - Τη ταχύτητα της ομιλίας, ειδικά εάν είναι αυτή είναι υπερβολικά αργή ή γρήγορη. (Shipley & McAfee, 2009; Haynes, & Pindzola, 2004; Hegde, 1996)

Καθορισμός Καταληπτότητας (3 από 7)

- Οι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την καταληπτότητα της ομιλίας ενός ατόμου περιλαμβάνουν:
 - Τα μη τυπικά προσωδιακά χαρακτηριστικά της ομιλίας όπως ο λανθασμένος επιτονισμός.
 - Το μήκος και η γλωσσική πολυπλοκότητα των λέξεων και των εκφράσεων που χρησιμοποιούνται.
 - Την ανεπαρκή φωνητική ένταση, τη δυσφωνία, την υπερρινικότητα ή την υπορινικότητα. (Shipley & McAfee, 2009)

Καθορισμός Καταληπτότητας (4 από 7)

- Οι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την καταληπτότητα της ομιλίας ενός ατόμου περιλαμβάνουν:
 - Τις δυσρυθμίες (δυσκολίες στη ροή).
 - Την έλλειψη χειρονομιών ή άλλων παραγλωσσικών στοιχείων που βοηθούν την κατανόηση.
 - Το περιβάλλον εξέτασης.
 - Την ανησυχία του ατόμου για την διαδικασία της εξέτασης.
 - Την έλλειψη οικειότητας του ατόμου με τα ερεθίσματα που χρησιμοποιούνται. (Shipley & McAfee, 2009)

Καθορισμός Καταληπτότητας (5 από 7)

- Οι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την καταληπτότητα της ομιλίας ενός ατόμου περιλαμβάνουν:
 - Το επίπεδο κόπωσης του ατόμου.
 - Την δυνατότητα του κλινικού να καταλάβει τη "λιγότερο καταληπτή" ομιλία.
 - Την οικειότητα του κλινικού με τον εξεταζόμενο και το πλαίσιο συνομιλίας τους. (Shipley & McAfee 2009)

Καθορισμός Καταληπτότητας (6 από 7)

- Στις περισσότερες περιπτώσεις, υπάρχουν πολλαπλοί παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική καταληπτότητα. Αυτό σημαίνει ότι οι κλινικοί χρειάζεται να:
 - Εντοπίσουν αυτούς που έχουν επιπτώσεις στην καταληπτότητα.
 - «Εκτιμήσουν» το ποσοστό καταληπτότητας, παρά να το θεωρήσουν ως απόλυτο ή οριστικό.
 - Συλλέξουν περισσότερα από ένα δείγματα λόγου-ομιλίας. (Shiplely & McAfee, 2009; Hegde, 1996)

Καθορισμός Καταληπτότητας (7 από 7)

- Στις περισσότερες περιπτώσεις, υπάρχουν πολλαπλοί παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική καταληπτότητα. Αυτό σημαίνει ότι οι κλινικοί χρειάζεται να:
 - Εξασφαλίσουν ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα ομιλίας.
 - Χρησιμοποιούν ψηφιακό μηχανισμό εγγραφής του δείγματος.
 - Αποφεύγουν τα ερεθίσματα που τείνουν να προσελκύουν το παιχνίδι παρά την παραγωγή ομιλίας και να χρησιμοποιούν ανοιχτού-τύπου παρά κλειστού-τύπου δηλώσεις (Shipley & McAfee, 2009; Hegde, 1996)

Βιβλιογραφία

- Blockcolsky, V. (1990). *Book of words: 17,000 words selected by vowels and diphthongs*. Tucson, AZ: Communication Skill Builders. (currently available from Pro-ed)
- Blockcolsky, V. D., Frazer, J. M., & Frazer, D. H. (1998). *40,000 selected words organized by letter, sound, and syllable*. Tucson, AZ: Communication Skill Builders. (currently available from Harcourt Assessment).
- Blockcolsky, V. D., Frazer, J. M., & Frazer, D. H. (1998). *40,000 selected words, CD-ROM version organized by letter, sound, and syllable*. New York: The psychological Corporation.
- Dworkin, J. P., & Culatta, R. A. (1996). *Dworkin-Culatta oral mechanism examination & treatment system*. Nicholasville. KY: Edgewood Press.
- Hall, P. K. (2002). The oral mechanism. In J. B. Tomblin, H. L. Morris, & D. C. Spriestersbach (Eds.), *Diagnosis in speech-language pathology (2nd ed., pp. 91-123)*. Clifton Park, NY: Delmar Learning.
- Haynes, W.O., & Pindzola, R.H. (2004). *Diagnosis and evaluation in speech pathology*. Boston: Allyn & Bacon
- Hegde, M. N. (1996). *Pocket-Guide to assessment in speech-language pathology*. Singular Publishing Group.
- Καμπανάρου, Μ. (2007). *Διαγνωστικά θέματα Λογοθεραπείας*. Αθήνα: ΕΛΛΗΝ.
- Purcell, R.M., and Runyan, C.M. (1980). Normative study of speech rates of children. *Journal of the Speech and Hearing Association of Virginia, 21*, 6 – 14.
- Shipley, K. G., & McAfee, J. G. (2009). *Assessment in speech-language pathology: A resource manual (4th ed.)*. San Diego, CA: Singular Publishing Group.
- St. Louis, K., and Ruscello, D. (2000). *Oral speech mechanism screening examination (3rd ed.)*. Austin, TX: Pro-ed.
- Weiner, B. (1984). *Principles for a theory of student motivation and their application within an attributional framework*. *Research on motivation in education, 1*, 15-38.

Σημείωμα Αναφοράς

Μελπομένη (Μελίνα) Νησιώτη. (2015). Διαγνωστικές Προσεγγίσεις στην Λογοπαθολογία. ΤΕΙ Ηπείρου. Διαθέσιμο από:
<http://eclass.teiep.gr/courses/LOGO127/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Ταφιάδης Διονύσιος
Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης